

Ny langtidsplan for forsvarssektoren

Innspill fra Norsk Romsenter 10. oktober 2023

Space blir stadig mer viktig for bruk av militærmakt, noen som illustreres av at NATO har definert rom som et nytt operativt domene. Norsk Romsenter ønsker å trekke fram fire områder innen romvirksomhet der sivil-militært samarbeid forventes å bli viktig:

- **Satellittbasert overvåking i nord**

Det er, som kjent, av strategisk stor betydning for Norge å følge all skipstrafikk i egne og tilliggende havområder. Overvåkingssatellitter er her en nødvendig og effektiv ressurs som sørger for gode situasjonsbilder og også bidrar til at andre sensorer kan brukes mer effektivt.

Under navnet Arctic Surveillance Program (ASP) har vi etablert en sivil-militær samarbeidsmodell for utvikling av nye nasjonale kapasiteter for maritim overvåking. Romsenteret, Forsvaret, FFI og Kystverket deltar i samarbeidet. Denne modellen sikrer flere og mer presise satellittdata, flerbruk av satellittdata, utvikling av en norsk industriell verdikjede og ikke minst at sivile og militære ressurser finner hverandre på en kosteffektiv måte. Maritime satellittbaserte overvåkingsdata er et nyttig bidrag og et byttemiddel inn i det allierte samarbeidet. Det er en rimelig ambisjon at samarbeidet under ASP på sikt også kan ivareta utvikling og operasjon av tilsvarende romkapasiteter for landovervåking.

- **Romtrafikk-overvåking:**

Den sterkt økende romtrafikken og faren for fiendtlige handlinger i rommet, medfører økte sivile og militære behov for situasjonsforståelse i rommet. Norge er gunstig plassert for å observere romtrafikken, men oversikt og kontroll med trafikken i rommet må gjøres i samarbeid med andre.

I tillegg til samarbeidet Norge har med USA, anbefaler vi at Forsvaret bidrar til å styrke samarbeid både i Norden og med EU. Et nasjonalt sivilt-militært samarbeid innenfor romovervåking blir viktig.

- **EUs romprogram**

Europeiske arenaer er relevante for Norge, både med tanke på felles rombasert infrastruktur, bruk av tjenester og industrisamarbeid. EUs romprogram gir europeisk egenevne innenfor både jordobservasjon/overvåking (ISR), kommunikasjon, posisjon/ navigasjon/tid (PNT), samt situasjonsforståelse i rommet. EUs romprogram vektlegger forsvar og sikkerhet stadig høyere, noe som gjør det enda mer attraktivt for forsvarssektoren – på både leverandør og brukersiden.

Det europeiske samarbeidet innen romsektoren er strategisk viktig også for forsvarssektoren. En konkret anbefaling er at Forsvaret tar i bruk Galileo-systemets krypterte og myndighetskontrollerte tjenester (PRS), noe som kan gi både operative og industrielle fordeler for forsvarssektoren.

- **Romhavn for satellitt-oppskyting**

Andøya Spaceport er etablert på et kommersielt grunnlag, men det vil også være en viktig strategisk ressurs for Norge. Utviklingen av romhavnen vil bidra til å styrke Norges og alliertes evne til å raskt skyte opp nye satellitter som må erstattes i krise og krig. Forsvarets og alliertes behov og fremtidige bruk av kapasitetene som vil tilbys gjennom etableringen av romhavnen bør avklares. Dette vil også bidra til å styrke kundegrunnlaget for Andøya Spaceport.

Avslutningsvis:

For å ivareta samlede norske interesser kan samarbeidsmodellen fra Arctic Surveillance Program danne basis for sivil-militært samarbeid på andre områder.

Koordinering av sivile og militære strategier og behov, bidrar til en effektiv og sikker utnyttelse av romvirksomhet, og øker samtidig norske muligheter internasjonalt.